

[Nordqvist.]

overbevist om, at mange tusinde mennesker ud over dette land sender en stille tak til folketinget for den beslutning, vi nu træffer; jeg er også sikker på, at mange alvorligt syge vil finde nyt håb ved det arbejde, der her sættes i gang.

Hvis det går sådan, at vi gennem det arbejde, der nu påbegyndes, finder nye metoder og nye midler til bekæmpelse af sygdomme, bærer arbejdet lønnen i sig selv.

På forslagsstillernes vegne og på mange menneskers vegne ude i landet siger jeg hjertelig tak.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslaget.

Ændringsforslaget om en ny affattelse af forslaget til folketingsbeslutning vedtoges uden afstemning.

Forslaget som helhed sættes derefter til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 159 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet indenrigsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden (sidste) behandling af forslag til folketingsbeslutning om erstatning af statsmidler til ofre for forbrydelser [af Nathalie Lind m. fl.].

(Første behandling af forslaget til folketingsbeslutning (nr. XXV) findes i tidenden sp. 5078, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2593).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Forslaget sættes til forhandling.

Nathalie Lind: Jeg vil gerne benytte lejligheden til at rette en tak til udvalget for, at det er lykkedes at få afgivet denne betænk-

ning i dag til ministeren, og for, at man vil gå i gang med dette arbejde. Jeg tror, det har stor betydning, at vi får en nærmere vurdering og forhåbentlig også i en ikke alt for fjern fremtid et lovforslag om, at der skal ydes erstatning til ofre for forbrydelser.

Jeg har blot én tilføjelse til ministeren. Vi har i betænkningen refereret til, at det parallelle spørgsmål om erstatning for skader, der forvoldes af personer anbragt på anstalt eller institution — jeg er opmærksom på, at dette spørgsmål ikke er omfattet af udvalgets kommissorium — behandles i Nordisk Råd; senest i 1971 har jeg set referat af behandlingen dér. Mit ønske er kun, at man fra dansk side vil gøre, hvad der er muligt for at få også denne sag fremskyndet.

Jeg takker altså for, at det har været muligt at få dette oppositionsforslag vedtaget her i tinget.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg vil gerne herfra erklære mig enig i de intentioner, forslagsstillerne har bag det foreliggende forslag til folketingsbeslutning, og bekræfte, at jeg vil nedsætte et udvalg med kommissorium som refereret i retsudvalgets betænkning.

Det sidste spørgsmål, spørgsmålet om erstatning til ofre for skadegørende handlinger forvoldt af personer anbragt på anstalt, skal jeg dels drøfte med formanden for Nordisk Råds juridiske udvalg, som beskæftiger sig hermed, dels i justitsministeriet prøve på på embedsmandsplan at få forberedelserne til dette arbejde fremskyndet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslaget til folketingsbeslutning vedtoges enstemmigt med 159 stemmer.

Formanden: Der vil nu blive givet justitsministeren meddelelse om denne vedtagelse.

Den næste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om en særlig ydelse til modtagere af børnetilskud og til folke-, invalide- og enkepensionister.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 210) findes i tidenden sp. 5016, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2303).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Formanden: Sammen med denne sag foretages de to følgende sager på dagsordenen, nemlig:

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Forhøjelse af børnetilskud, ydelse af særligt børnetilskud til visse enlige adoptanter og bortfald af moderskabsydelse og af forhøjet og ekstra børnetilskud).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 219) findes i tidenden sp. 5958, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2439).

Der var stillet 12 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Underholdshjælp til børn af enlige forsørgere).

(Første behandling af lovforslaget (nr. 220) findes i tidenden sp. 5958, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2439).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagenes paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagenes overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Hjortnæs: Som altid, når man går til et udvalgsarbejde, havde man her en forventning om, at det trods visse meningsforskelligheder vil være muligt at få en konstruktiv drøftelse af problemerne. Vi har haft en sådan konstruktiv drøftelse, og jeg vil ikke undlade at takke fru Nathalie Lind og især hr. Valbak for det bidrag, de har ydet til afklaring af en række tekniske og politiske vanskelige problemer. I det hele taget har situationen været den, at alle partier har bidraget med konstruktive tanker for at få problemerne løst.

Det er da også årsagen til, at der er opnået enighed om en væsentlig del af de besparelser, der er foreslået, hvorimod enigheden ikke har kunnet udstrækkes til også at omfatte de sociale kompensationer, som er

indbygget i lovforslagene, compensationer, som er nødvendiggjort af de stedfundne prisstigninger og mælketilskuddets bortfald.

Jeg skal såmænd ikke begræde denne uenighed. Når alt kommer til alt, er det vel udtryk for en forskel i grundholdning til de sociale compensationer, og det er nok værdifuldt at få markeret en gang imellem, at der er en sådan principiel forskel i partiernes grundholdning.

Jeg vil i hvert fald gerne præcisere, hvad jeg også gjorde ved første behandling af mælkekompenationsloven, at selv om vi skal spare, vil det selvfølgelig ikke afholde socialdemokratiet fra at søge gennemført de reguleringer af de sociale ydelser, som er nødvendiggjort af den stedfundne prisudvikling.

Politisk er det måske nok en svaghed at indbygge compensationerne i en besparelseslov. Det åbner i hvert fald mulighed for, at de partier, som ikke vil være med til at kompensere prisstigninger, kan argumentere alene ud fra besparelsesønskerne, og det er da også det, man har gjort i betænkningen fra venstres og det radikale venstres side.

Jeg forstår godt den politiske motivering for at føre denne argumentation, men det havde givet et mere realistisk billede af de faktiske forhold, hvis man havde sagt, at der med gennemførelsen af de foreslåede ændringer i børnetilskudsloven fjernes en række skævheder og urimeligheder. Det giver konkrete besparelser på ca. 80 mill. kr. i indeværende finansår og i øvrigt 135 mill. kr. pr. år, et beløb, der yderligere vil vokse med 17 til 18 mill. kr., fordi en meget høj procent i tilvækstgruppen af enlige forsørgere meget hurtigt indgår i et fast samlivsforhold. Det er de reelle besparelser, og de vil altid være der, uanset hvordan man stiller tallene op, for havde vi ikke foretaget disse ændringer, havde der været tale om en reel udgift.

At vi så benytter et tilsvarende eller et større beløb på compensationer, har intet med det reelle i besparelserne at gøre. Den eneste sammenknytning er den tekniske, og den er foretaget, fordi vi har fundet den praktisk. Jeg har da også hæftet mig ved, at fru Nathalie Lind, for så vidt angår den kompensation for prisstigningerne, der er givet ved fastholdelsen af pristalsreguleringen, under første behandling udtalte — jeg

[Hjortnæs.]

citerer fra Folketingstidende 1972-73, sp. 5964:

„ . . . om tanker, regeringen har haft om at give yderligere kompensationer på grund af prisstigninger, vil jeg uden at tage nogen stilling dog sige, at alt andet lige må en pristalsregulering trods alt være en sundere måde at gå frem end den anden;“

Men vel, det korte af det lange er, at der foreligger nogle besparelsesforslag om ophævelse af moderskabsydelsen og af det forhøjede og det ekstra børnetilskud som ydelser, der automatisk tildeles enlige forsørgere. Fremover vil det forhøjede og det ekstra børnetilskud kun blive udbetalt efter ansøgning, og efter at ansøgeren har underskrevet en tro og love-erklæring på, at vedkommende ikke lever i et fast samlivsforhold.

Dette er der enighed om mellem de politiske partier.

Således som ændringsforslagene oprindeligt var udformet, skulle det ekstra og det forhøjede børnetilskud til enlige forsørgere bortfalde og erstattes af en ydelse tildelt efter behov. Jeg erkender, at man hermed brød med et princip, og jeg forstår også godt de betænkeligheder, der er blevet fremført mod indførelsen af behovsprincippet i børnetilskudsloven. Men når man mener, at princippet er anvendeligt i sociallovgivningen i øvrigt — og det gør vi jo, al den stund ingen partier har taget afstand fra, at behovsprincippet indføres i bistandsloven — så er det lidt vanskeligt at forstå, hvorfor man ikke kan benytte det i relation til børnetilskuddene.

Som jeg sagde under første behandling, tror jeg, vi er dygtige nok til at forvalte dette princip, og var et cirkulære blevet udformet efter de retningslinjer, som jeg også redegjorde for under første behandling, er jeg vis på, at vi havde fået en god lov. Da vi imidlertid ikke kunne vinde oppositionen for disse synspunkter, har vi valgt at afstå fra dem, i hvert fald i denne omgang.

Det positive, vi har opnået herved, er, at vi får en lettere administration, men set ud fra en social synsvinkel er der en række uheldige virkninger ved ikke at vælge behovsprincippet. For det første vil den enlige forsøger, som oppebærer en normal indtægt,

og hvis økonomiske situation i ikke få tilfælde er bedre end den families, hvor manden eller konen er eneforsøger, bevare retten til det forhøjede børnetilskud, og det er der i hvert fald ikke et socialt betinget grundlag for. Dernæst vil enlige kvinder, der lever i en såkaldt storfamilie, bevare retten til såvel det forhøjede som det ekstra børnetilskud, og heller ikke det er der altid et socialt betinget grundlag for. Det behøver der heller ikke at være i den situation, hvor den enlige moder tager ophold hos forældrene.

Modsat har den enlige mor, som lever i et fast samlivsforhold med en fortrukket og asocial mand, ikke længere ret til at få det forhøjede og det ekstra børnetilskud, og det er ikke mindst i disse situationer, der foreligger et socialt betinget behov. Havde vi valgt at indføre behovsprincippet, kunne vi have hjulpet i sådanne tilfælde; nu kan vi ikke.

Jeg har ønsket at påpege dette, fordi behovsprincippet er blevet angrebet så hårdt. Forvaltet med den rette holdning er det utvivlsomt et rigtigt princip at få indført også i børnetilskudsloven. Men det kan vi vende tilbage til, når resultatet foreligger af den undersøgelse, udvalget har ønsket at få iværksat af den fordelings- og familiepolitik, der ligger bag lovgivningen om direkte og indirekte støtte til børnefamilier, og i forbindelse hermed søge klarlagt, hvilke samlede virkninger de forskellige former for civilstand udløser.

Jeg har ikke flere kommentarer ud over, at det naturligvis glæder mig, at det konservative folkeparti vil stemme for bevarelsen af dyrtidsreguleringen, selv om jeg nok har en formodning om, at det er med en anden motivering end mit parti.

Jeg skal anbefale at stemme for de af socialministeren stillede ændringsforslag til lovforslaget om børnetilskud, og jeg må anbefale at stemme imod de af mindretallene stillede ændringsforslag.

For så vidt angår mælkekompressionsloven har jeg ingen særlige bemærkninger. Det ligger jo klart, at oppositionspartierne ikke vil være med til dette lovforslags gennemførelse. I udvalget har vi måttet tage dette til efterretning, og jeg har ikke noget at føje til det, jeg gav udtryk for ved lovforslagets første behandling.

Ulla Worm: Udvalgsbehandlingen af disse lovforslag har ikke ændret de konservatives syn på ministerens forslag om at forhøje det almindelige børnetilskud som følge af, at statens tilskud til at billiggøre mejeriprodukterne er faldet bort. Vi vil, som jeg sagde ved førstebehandlingen, og som vores ordfører vedrørende lovforslag nr. 210 om en særlig ydelse til modtagere af børnetilskud og til folke- og invalidepensionister sagde, stemme imod dette lovforslag. Jeg kan kun igen understrege, at disse prisstigninger på et vigtigt fødemiddel kunne være imødegået på en anden og bedre måde igennem skattelettelser, som havde været mulige, når staten sparede tilskudsordningen til landbruget.

Forslaget om at fjerne det forhøjede og det ekstra børnetilskud til enlige og pensionister, som jeg på mit partis vegne vendte mig stærkt imod sammen med andre ordførere ved førstebehandlingen her i salen, er blevet væsentlig ændret gennem udvalgsbehandlingen.

Den enlige forsørger ville efter ministerens forslag blive ramt urimeligt, og dermed ville en lovgivning, der er udtryk for en positiv familiepolitik, som mit parti meget stærkt går ind for, være gennemhullet. Jeg skulle ellers mene, at det bliver mere og mere klart for både lægmand og lærd, at hjemmets tryghed og varme betyder så meget for barnets senere udvikling, at vi skal ikke fra lovgivningsmagts side på nogen måde være med til at undergrave denne faktor. Jeg er derfor meget glad for, at de forhøjede børnetilskud stadig vil blive udbetalt til pensionister og de reelt enlige forsørgere. Det skal ganske vist ske efter en ansøgning, men der vil ikke være nogen trangsbedømmelse eller indtægtsbegrænsning for den reelt enlige forsørger. Ansøgeren må underskrive en tro og lov-erklæring, og man kan drages til ansvar, hvis der opgives urigtige oplysninger.

Nok bliver der her en udvidet administration, men det skal ses på den baggrund, at det vel kun er på den måde, det kan undgås, at der bliver betalt forhøjede børnetilskud til forsørgere, der lever i papirløse ægteskaber. Jeg tror, der med denne bestemmelse bliver fjernet en skønhedsplet, eller man skal måske snarere kalde det en uretfærdighed, fra en ellers familiestykende lov — en

uretfærdighed, der har været alle lovlydige borgere en torn i øjet.

Det er jo et lovforslag, der er nødvendigt på grund af de lige så nødvendige spareforanstaltninger. Da besparelserne bliver mindre end først anslået, fordi de reelt enlige stadig skal have de forhøjede børnetilskud, har ministeren foreslået, at moderskabsydelsen i stedet for at falde bort til 1. oktober allerede skal bortfalde til 1. juli, hvorved der spares 15 mill. kr., så den ønskede besparelse i 1973-74 opnås. Det kan vi tiltræde.

Vi er ikke enige i de ændringsforslag, der er stillet af venstre og de radikale vedrørende dyrtidsreguleringen af børnetilskuddene. Vi finder det stadig rimeligt, at denne familieydelse dyrtidsreguleres.

Fra mange sider tales der med alvor om, at folketinget i et år udelukkende skulle gennemgå lovene for at rationalisere og modernisere. Ved at gennemgå dette lovforslag om børnetilskud og andre familieydelser er det blevet mere og mere klart, at også inden for hele det store og vidt forgrenede sociale område er det bydende nødvendigt med en lovgennemgang. Samfundet er i en hastig udvikling på godt og ondt, og det er nødvendigt med en analyse af samspillet mellem skatter og ydelser. Som det er nævnt i betænkningen, er der så stærk en udvikling i retning af ændrede familiemønstre, at virkningerne af lovgivningen bør undersøges nøje og lovgivningen eventuelt revideres.

Jeg kan på min gruppes vegne meddele, at vi sammen med venstre og de radikale vil stemme for ændringsforslag nr. 2 og underændringsforslag nr. 5. Vi kan ikke stemme for de ændringsforslag, der er stillet af venstre og de radikale.

Nathalie Lind: Der er under denne sags behandling efter min og mit partis opfattelse sket vigtige ting i socialudvalget. Jeg skal ikke under nogen form komme ind på at kommentere, hvem der har æren for det ene eller det andet. Det har der været lidt avispolemik om, det håber jeg er faldet til ro. Men jeg vil da gerne benytte lejligheden til at takke hr. Hjortnæs for de venlige ord, der blev sagt her fra talerstolen.

Jeg synes, man skal glæde sig over, at det er lykkedes på forskellige punkter at nå til

[Nathalie Lind.]

enighed om vigtige ting. Vi har været enige om, og det har vi egentlig været fra starten, at vi ønskede at komme de vildskud, der er resultatet i øjeblikket, til livs. Jeg mener også, vi har fundet en form, hvor vi uden at rette bager for smed virkelig kan få en bedre børnetilskudslovgivning. Jeg er også tilfreds med, at vi er blevet enige om at gennemføre det på en sådan måde, at de uheldige virkninger — det var det, jeg kaldte at rette bager for smed — som regeringens lovforslag ville have fået for den reelt enlige forsørger, er fjernet.

Jeg lyttede med interesse til hr. Hjortnæs' bemærkninger; vi har også hørt dem i udvalget. Jeg skal ikke tage nogen lang debat op, men det undrer mig lidt, når hr. Hjortnæs taler om det ægtepar, hvor manden eller kvinden er eneforsørger. Det er, som om nogle kloge og gode ord i ægteskabsloven fra 1920'erne må være gået den ærede ordfører af minde, nemlig ordene om, at mand og hustru har pligt til hver at forsørge sig selv og i fællesskab bidrage til familiens underhold. Jeg nævner dette, for vi har netop modsætningen her med den enlige forsørger, som er den eneste, der skal forsørge barnet; sådan er det efter vores lovgivning.

Der er en tredje, vigtig ting, vi er enige om, nemlig at der skal nedsættes et udvalg for at vurdere, om de nye familiemønstre, som vi ved — og har fået nærmere oplysninger om — talmæssigt er under stærk udvikling, ikke nødvendiggør, at vi måske anlægger en nytænkning på dette område vedrørende hele vor fordelings- og familiepolitik. Jeg afviser altså ikke, at der kan være ting her, vi skal tage op til en ny vurdering. Men jeg vil gerne spørge ministeren: hvornår mener man at et sådant udvalgsarbejde vil kunne være afsluttet?

Jeg har endnu et spørgsmål, som det egentlig interesserer mig nok så meget at få svar på, og det er dette: kan ministeren give os et tilsagn om, at man ikke kommer med andre ændringer i børnetilskudsloven end dem, vi nu vedtager, før dette udvalgsarbejde er afsluttet?

Mens vi er ved enigheden, skal jeg også lige tage med, at vi er enige fra mit partis side, det sagde jeg også ved første behandling, i de nye regler om ret til børnetilskud

ved slægtsadoptioner. Men så hører idyllen altså også op.

Jeg skal ikke sige mange ord om lovforslag nr. 210 om en særlig ydelse til modtagere af børnetilskud og pensionister, da der allerede ved første behandling er redegjort for, at vi ikke vil kunne stemme for dette. Følgelig vil vi heller ikke kunne stemme for de konsekvenser af det, som er indbygget i lovforslag nr. 219 om børnetilskud.

Det vigtigste, jeg synes der er brug for at sige i dag, drejer sig om de økonomiske konsekvenser og regeringens holdning i de spæreforhandlinger, der har løbet siden marts måned vedrørende børnetilskudslovene og andre love på det sociale område. Man startede jo med ganske store beløb. Der var tale om besparelser på 400 mill. kr. i 1973-74 og godt 1.100 mill. kr. i 1974-75. Nu gennemfører man her dels gennem ændrede børnetilskud i de papirløse ægteskaber, dels ved ophævelsen af moderskabsydelsen besparelser, som for indeværende år er på ca. 80 mill. kr., men så skynder man sig samtidig at vedtage en udgift på 80 mill. kr. Så bliver besparelsen jo nul. I næste finansår lykkes det altså at nå op på en besparelse på 85-95 mill. kr. Det finder vi fra mit partis side ikke tilstrækkeligt. Vi har allerede i sidste uge sammen med regeringspartiet stemt for — og har gjort det ved tredjebehandlingen i dag — besparelser vedrørende pensionstillæg og ændrede regler for 62-67-årige kvinder, som betyder 200 mill. kr. på årsbasis. Det, vi i betænkningen går ind for, er simpelt hen at fastholde regeringen på nogle af de forslag, den selv har stillet.

Regeringen har jo ført en siksakkurs her, og det er ikke helt nemt for befolkningen at blive klar over, hvad det egentlig er man har fremsat af forslag, men noget af det mest konkrete, man kan få frem, er dog et lovforslag som har været til behandling her i tinget. Det er sådan et, vi har her, og det indeholder en bestemmelse om, at pristalsreguleringen af børnetilskud ophæves for et halvt år. Det ville betyde en fortløbende besparelse på mellem 95 og 80 mill. kr. Ved første behandling meddelte den socialdemokratiske ordfører, at man opgav dette; her røg altså de første godt 50 mill. kr. pr. pristalsportion. Det er en besparelse, som indgår i de ændringsforslag, venstre og de radi-

[Nathalie Lind.]

kale stiller; vi fastholder altså regeringen på dens eget forslag.

Men regeringen har også haft andre tanker. Vi fik et oplæg til spareforhandlinger den 21. marts i år, og dér foreslog regeringen selv, at vi skulle gå over til kun at foretage halv pristalsregulering af børnetilskuddene. Vi har stillet ændringsforslag på dette punkt. Jeg skal ikke trætte med tallene, dem kan man læse i betænkningen, men sammenlagt ville en afstemning, der gav flertal for disse ændringsforslag, betyde, at man i 1973-74 ville spare imellem 135 og 165 mill. kr., hvor socialdemokratiet altså sparer 0, og tallene for 1974-75 ville blive mellem 360 og 540 mill. kr. Det svarer ganske godt til det, som vi havde med i den fælles venstre-radikale spareplan fra den 21. marts 1973.

Man kan så spørge sig selv: hvad er der sket, hvad er årsagen til, at regeringen kommer med fornuftige forslag og derefter tager dem af bordet? Jeg har ikke anden forklaring, end at regeringen er blevet bange for sin egen skygge. For vi ved jo — det er ikke noget, vi gætter på, det har vi ministerens egne beregninger for — at i takt med, at skattestrykket stiger, stiger værdien af de skattefri børnetilskud. Stigningen siden 1970 i børnetilskuddene i kroner og øre skyldes udelukkende pristalsreguleringer. Går vi tilbage til 1968, udgjorde børnetilskud i procent af den gennemsnitlige lønindtægt, en arbejder har — den disponible indtægt vel at mærke, når skat er trukket fra — ca. 3,6 pct. I 1971 var det 4,1 pct. Det er sagt meget klart af ministerens egen statistisk-økonomiske konsulent i en redegørelse til det politisk-økonomiske udvalg i dettes bilag 35. Den stigende procent afspejler stort set alene stigningen i indkomstbeskatningen for den typiske lønmodtager. Børnetilskuddene har altså som følge af pristalsreguleringen ikke blot fastholdt deres reale værdi i de senere år, men takket være den skattefrihed, der er knyttet til børnetilskuddene, er de steget i værdi.

Når man med lys og lygte, som det er sket i de senere måneder, leder efter besparelser også inden for det sociale område, så var der vel al mulig anledning til at gengive børnetilskuddene den værdi, de egentlig var tiltænkt. Derfor har vi fra mit partis side

sammen med de radikale stillet ændringsforslag om, at man fra den 1. april næste år alene foretager halv pristalsregulering for børnetilskuddenes vedkommende.

Jeg ser som sagt ikke anden forklaring — ud over måske en forklaring, der kan gå ud på en politisk binding. Jeg ser ingen anden forklaring i øvrigt, end at regeringen, som jeg nævnte, er blevet bange for sin egen skygge. Jeg beklager, at det konservative folkeparti også ved dets ordfører her i dag, selv efter at være bekendt med den dokumentation, jeg her har gengivet, for, at børnetilskuddene er reelt mere værd, end det egentlig var tanken, ikke har kunnet støtte vores ændringsforslag.

Jeg må opfordre til, at man stemmer for det ændringsforslag under nr. 2, som er stillet af konservative, venstre og radikale, som drejer sig om, at vi ikke mener at kunne yde kompensation i anledning af, at tilskuddet til mælkeprodukter er faldet væk, og i øvrigt opfordre til, at man stemmer for de ændringsforslag, venstre og de radikale har stillet, og imod de af ministerens ændringsforslag, som alene flertallet har givet tilslutning.

Valbak: Regeringens oplæg, som vi i dag behandler anden gang, har to angivne hovedformål. Det ene: et led i besparelserne, det andet: at fjerne nogle vildskud.

Ved førstebehandlingen påviste jeg, at det var så som så med spareeffekten. I udvalgsbetænkningen er dokumentationen nu gentaget af et mindretal, V og R. Den viser, at for 1973-74 bliver effekten, når vi ser samlet på det hele, 0 kr. og for 1974-75 et beløb under 100 mill. kr.

Detter er jo langt fra regeringens oprindelige oplæg, som jeg erindrer som noget i retning af en årlig besparelse på området i 700 mill. kr.s klassen.

Mit parti har accepteret at deltage i besparelser vedrørende børnetilskuddene og familiefødelserne, besparelser med mærkbar økonomisk effekt, besparelser, som i det mindste nærmede sig regeringens oprindelige tanker, som jeg nævnte før, i 700 mill. kr.s klassen.

Under førstebehandlingen opstillede jeg i nogle punkter forslag om, hvordan en besparelse af rimelig størrelse kan nås på en afbalanceret måde, det vil sige uden —

[Valbak.]

sådan som oplægget fra regeringen gjorde det — at antaste lovens principielle grundlag. Principielle ændringer er noget, man må bygge på analyser, ikke på improvisation.

Jeg gjorde dengang opmærksom på, at vi finder det nødvendigt at få foretaget en analyse af den fordelings- og familierpolitik, som ligger bag lovgivningens direkte og indirekte støtte til børnefamilierne, og at analysen burde foretages i lyset af den hastige samfundsudvikling, nye familiemønstre osv. Jeg skal senere vende tilbage til de ændringsforslag, der er stillet til lovforslaget, og som er i hvert fald en delvis følge af, at udvalget har været helt enig i dette synspunkt. Her skal jeg nøjes med at understrege, at udvalget har været enig om at henstille, at en analyse foretages.

Et analysearbejde af den art vil altså komme i gang, og jeg vil gerne gentage, hvad jeg sagde ved førstebehandlingen: en analyse på dette område foretaget i 1970'erne kan ikke med rimelighed foretages uden økologidebattens synspunkter, i det mindste som noget, der indgår i overvejelserne.

Vi anbefalede regeringen at smide det stærkt fordyrende og usaglige mejeriproduktforslag i papirkurven. Udvalget har ikke bragt bevægelse i dette spørgsmål, og jeg må da uden videre fastslå, at der her har ligget et løfte fra regeringen til SF, et løfte, regeringen ikke har kunnet redde sig ud af trods løftets saglige svaghed. Vi har derfor kun haft den udvej sammen med andre at stille ændringsforslag, som sigter på at fjerne denne merudgift på 80 mill. kr. for i år og 65 mill. hvert år i de kommende år.

Ved første behandling pegede jeg også på, at man kunne opnå besparelser uden at røre det principielle grundlag, nemlig ved at skære den øverste top af det almindelige tilskud. Det har man ikke villet. Tværtimod har regeringen, som det allerede er sagt, undervejs gjort alvor af at tilbagetrække sit forslag om at undlade oktoberpristalsreguleringen. Herved er den af regeringen selv forslåede besparelse på 55-80 mill. kr. faldet bort for i år — tabt på gulvet. Igen efter et SF-pres. Vi vil støtte regeringens oprindelige forslag, og vi vil gøre det ved at stemme imod kapitulationsforslaget.

Venstre og radikale har derudover fore-

slået at spare den halve pristalsportion for næste år. Det forslag skal ses som en logisk videreførelse af tankegangen bag ønsket om at fastholde regeringens oprindelige pristalsforslag. Tankegangen er nemlig den, at pristalsreguleringen giver den overkompensation, som fru Nathalie Lind omtalte, en overkompensation, som med det nuværende skattetryk svarer til omkring det halve af hver portion, som kommer til udbetaling.

For mig at se kan der ikke være megen tvivl om, at folketinget og regeringen, uanset farve, om ikke ret længe må se sig i den situation ikke at kunne unddrage sig at gøre det, vi foreslår at gøre nu. Eller for at svare hr. Hjortnæs: jeg tør spå, at det inden længe vil være sådan, at der også er enighed på dette område. Den forskel, vi oplever, er kun en forskel med hensyn til farten i erkendelsen. Ærlig talt: hvorfor ikke foretage ændringen nu? Vi må erkende, at den kommer; hvorfor så lade det ligge til i morgen, som vi alle sammen godt ved burde gøres i dag?

Som medforslagsstillere til disse ændringsforslag har mit parti villet markere, at vi tog VR-planen fra forårets spareforhandlinger alvorligt. Ved at stemme for vore ændringsforslag spares der i år ikke de 0 kr., men ca. 150 mill. kr. Ved at stemme for vore forslag bliver besparelsen for næste år ikke 90 mill. kr. eller deromkring, men 300-400 mill. kr. større. Og så vil der endda stadig væk være et stykke vej til de 700 mill. kr., som regeringen oprindeligt havde tanker om at sætte sig som mål på dette område.

Udvalget har beskæftiget sig mest med problemerne omkring det forhøjede og det ekstra børnetilskud. Ved førstebehandlingen sagde jeg om dette spørgsmål, at mit parti anerkendte og accepterede sigtet med den del af lovforslaget, sådan som det var lagt frem. Sigtet var jo at luge ud, fjerne vildskud, fjerne misvækst, og det ville vi være med til at gøre noget ved. Men jeg tilføjede også, at den løsning, regeringen foreslog, netop på dette punkt angreb det principielle grundlag, som dette ret nye lovkompleks hviler på, og at forslaget ville give betydelige administrative problemer, hvis det gennemførtes uændret.

Vi henstillede dengang, at vi i udvalget sammen gjorde meget ud af at finde frem til en enklere, en mere overskuelig løsning på

[Valbak.]

problemet med de papirløse ægteskaber. Det er i konsekvens heraf, mit parti under udvalgsarbejdet har foreslået ministeren, at man undlod at fjerne lovens § 2, stk. 2 og 3, og § 3 på denne side en analyse, men at man derimod ved en ændret formulering skar vildskud eller misvækst bort.

Jeg vil gerne benytte denne lejlighed til at anerkende og takke ministeren og de bagved stående embedsmænd for omgående accept, for hurtig, for fiks, amputerende formulering og for lige så hurtig udregning af det besparelsesbeløb, som ville komme ud af amputationen. Vi er yderst tilfreds med resultatet af udvalgets samarbejde med ministeren på netop dette punkt. De hertil knyttede ændringsforslag kan vi naturligvis stemme for uden videre.

Kurt Brauer: SF går, som det fremgår af betænkningen, ind for ministerens ændringsforslag og imod de af mindretallene stillede ændringsforslag. Jeg synes, hr. Hjortnæs har argumenteret tungt og sagligt for den opfattelse, som socialdemokratiet og altså også socialistisk folkeparti har.

Hr. Hjortnæs forsøger imidlertid at åbne en vej ud af det dilemma, vi kommer i, når vi skal beskrive forsørgerens civilstand i forbindelse med en stillingtagen til, om forhøjet og ekstra tilskud skal ydes. Hr. Hjortnæs omtalte storfamilier og andre situationer, hvor gruppens samlede økonomiske status er så relativt god, at den burde være omfattet af den begrænsning, som nu indføres. Hr. Hjortnæs siger, at hvis vi var gået over til et behovskriterium, så ville vi være ude over problemerne, men hr. Hjortnæs erkender dog også, at så står vi med en øget administrationsbyrde, og hvad har vi så nået? kunne man spørge.

Mon ikke løsningen snarere ligger et andet sted? Jeg tror, vi skal frem mod en beskrivelse af barnets situation og ikke forsørgerens, når tilskudskriterierne skal fastlægges. Går vi den vej, behøver vi ikke at forlade os på, at der findes uddannet personale rundt

omkring i kommunerne, uddannet personale nok. Hvis vi gik den vej, som jeg her har skitseret, at beskrive barnets faktiske situation, så kunne vi lade et retskriterium være gældende, og det er nu nemmere at administrere, hvilket hr. Hjortnæs og jeg er enige om. Men mon dog ikke det, man kunne kalde den valbakske analyse, er den analyse, der må afventes, før vi kan regne med at have tilstrækkeligt materiale til, at der kan laves politik på dette felt?

Der er jo takket meget her ved andenbehandlingen. Når man har haft langvarige stridigheder om en sag, og når førstebehandlingen så ud til, at ingen kunne mødes om noget, så er det så rart og så hyggeligt, at der bliver takket ved andenbehandlingen, og jeg vil melde mig i koret. Der bør da rettes en tak til embedsmændene og dermed til ministeren, som også hr. Valbak gjorde det. Tak til embedsmænd og minister for, at næsten ufremskaffeligt materiale alligevel er blevet fremskaffet, og det endda på rekordtid til tider.

Hr. Hjortnæs takkede rundt til dem, som hr. Hjortnæs har oplevet som de store hjælpere og forsonere, og jeg vil da gerne rette en tak til det konservative folkepartis medlemmer, som jeg synes har været lidt sorteper ved takkeuddelingen, men som efter min opfattelse og efter min oplevelse af udvalgsarbejdet var det parti, som først var med til at smelte isen, da nyfremkomne tal viste sig så varme, at de kunne være gode hjælpere til at smelte is med.

Til allersidst vil jeg blot sige, at vi, som jeg beskrev i min indledning, går ind for de af ministeren stillede ændringsforslag. Jeg håber, vi meget hurtigt kan få denne sag til at virke. Jeg har stor tillid til, at det cirkulæremateriale, som nødvendigvis må ledsage den beslutning, som vil blive truffet her i dag, vil være så fyldigt og godt, at det bliver nemt, meget nemt, for kommunerne at administrere denne lov.

Socialministeren (Eva Gredal): Man skal heller ikke undgå min røst blandt dem, der

[Socialministeren.]

retter tak til forskellige. Jeg vil godt rette en tak til hele udvalget. Jeg synes, at vi ved behandlingen af lovforslaget vedrørende ændringer i børnetilskudsloven virkelig har haft et konstruktivt arbejde i udvalget.

Jeg fremsatte et forslag, som vi gennem en fordomsfri drøftelse i socialudvalget fik ændret til et bedre forslag, og jeg skal fuldt ud erkende, at det er et bedre forslag, men jeg føler ikke, at min prestige eller andet er faldet derved. Jeg mener, det er vigtigt, at vi får det bedst mulige ud af lovforslagene, og det har vi fået ved den ændring, der er sket med børnetilskudsloven.

Jeg har, som det fremgår af udvalgets betænkning, over for udvalget givet oplysning om, at lovforslaget om ændring af lov om offentlig forsorg vil blive taget tilbage som følge af de ændringsforslag, der nu er stillet til forslaget om ændring af børnetilskudsloven. Såfremt disse ændringsforslag vedtages, vil den foreslåede ændring af forsorgsloven være unødvendig, og jeg trækker herved forslaget til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Underholdshjælp til børn af enlige forsørgere) tilbage.

I debatten her har der været megen tale om de beløb, der skulle spares. Jeg tror nok, at hr. Valbak gik noget for højt, da han sagde, at vi havde været oppe på 700 mill. kr., jeg mindes ikke et tal over 450 mill. kr. Der skulle spares 95 mill. kr. på årsbasis på børnetilskudslovgivningen og moderskabsydelsen, og ved de ændringer, vi nu foreslår, vil dette beløb kunne spares.

Det er rigtigt, at der vil komme dyrtidsportioner til udbetaling i oktober kvartal, og regeringen har fundet det rigtigst at lade dem komme til udbetaling uden ændringer i størrelsen. Regeringen er ikke blevet bange, men der har været prisstigninger ud over det, som er kompenseret ved lovforslag nr. 210 om en særlig ydelse til modtagere af børnetilskud og folke- og invalidepension, og disse prisstigninger må imødekommes ved den almindelige pristalsregulering.

Vi finder det urigtigt at inddrage dyrtidsreguleringen i de almindelige spareforslag i en periode med prisstigninger alene for det sociale område. Det er det mest sårbare område, vi har, og jeg vil gerne understrege, at man heller ikke i PØ-udvalget under de almindelige spareforhandlinger generelt har

beskæftiget sig med ændringer i dyrtidsreguleringen.

Det er velbekendt, at arbejdsmarkedets parter har henstillet, at der nedsættes et udvalg vedrørende dyrtidsreguleringen, og regeringen har besluttet at gøre det. Det vil være naturligt, at eventuelle ændringer i pristalsreguleringen får konsekvenser på alle områder, og vi vil derfor afvente resultatet af dette udvalgsarbejde.

Fru Nathalie Lind spurgte, hvornår det udvalgsarbejde, som man fra det sociale udvalg har ønsket sat i gang, kan forventes afsluttet. Det er for svært for mig at svare på på nuværende tidspunkt. Når vi skal sætte noget udvalgsarbejde i gang, skal der som bekendt også skaffes penge til det; jeg bemærkede, at indenrigsministeren før henstillede til de øvrige partier at være behjælpelige med det, og det samme må jeg jo gøre. Hvor hurtigt arbejdet kan blive afsluttet, kan jeg som sagt ikke svare på.

Om der vil ske andre ændringer, før udvalgsarbejdet er afsluttet, vil jeg også nødtigt sige klart ja eller nej til, men jeg finder det rimeligt, at vi må afvente et stykke udvalgsarbejde, inden man går over til store, reelle ændringer.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Forslag til lov om ændring af lov om offentlig forsorg. (Underholdshjælp til børn af enlige forsørgere) (lovforslag nr. 220) er af socialministeren taget tilbage. Ønsker nogen at optage det? Da det ikke er tilfældet, er lovforslaget bortfaldet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Der foretoges først afstemning vedrørende forslag til lov om en særlig ydelse til modtagere af børnetilskud og til folke-, invalide- og enkepensionister.

Lovforslagets §§ 1-4 og dets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. (Forhøjelse af børnetilskud, ydelse af særligt børnetilskud til visse enlige adoptanter og bortfald af moderskabsydelse og af forhøjet og ekstra børnetilskud).

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 80 stemmer mod 71.

Ændringsforslag nr. 3
vedtoges med 80 stemmer mod 73.

Underændringsforslag nr. 5 betragtedes som
forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 2.

Ændringsforslag nr. 4, 6 og 7
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8
forkastedes med 109 stemmer mod 44.

Ændringsforslag nr. 9
vedtoges med 109 stemmer mod 44.

§ 1 med de foretagne ændringer
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 12 om indsættelse af en ny paragraf betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 8 og efter vedtagelsen af ændringsforslag nr. 9.

Ændringsforslag nr. 11 om en ny affattelse af § 2 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 2.

Ændringsforslag nr. 10 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den ændrede affattelse og ændringsforslag nr. 1 angående titlen
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Anden behandling af forslag til lov om radio- og fjernsynsvirksomhed.

(Første behandling af lovforslaget (nr. 199) findes i tidenden sp. 4448, udvalgets betænkning i tillæg B. sp. 2575).

Der var stillet 19 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Robert Pedersen: Den betænkning, der nu foreligger, er et mønstereksempel på resultatet af det samarbejdende folkestyre, når det er bedst, uden at det går ud over lovgivningens kvalitet, idet forslaget, som det nu ligger på bordet, efter min opfattelse indeholder mange værdifulde forbedringer af Danmarks radios forhold. Kulturministeren har imødekommet den almene holdning, der har været, og har taget sine tanker om statsfinansiering af bordet, ligesom han ikke har ment at kunne opretholde de ønskede koncessioner til kommunalbestyrelser og til amtsråd.

Der er fra de forskellige partier tilført loven værdifulde ting. Venstre har ment, det var rigtigt, at radiatorådet også kom til at fungere som et programudvalg, samtidig med at det gjorde brug af konsulenter. Sammen med repræsentanterne for det konservative folkeparti har man foreslået en forsøgsordning med lokale udsendelser, og der er ingen tvivl om, at det giver os et meget bedre grundlag for at vurdere den status, som Danmarks radio skal have fremover.